

Informatieblad +
Docentenhandleiding
De Slakkenbak

NME

Amstelland
Meerlanden

Informatieblad

De Slakkenbak

Doelgroep	Groep 3 en 4	Kerdoel 40 41
Doelstelling	De kinderen ontdekken waar slakken wonen, wat ze lekker vinden, hoe ze zich voortbewegen en hoe ze ademen. Kinderen leren het verschil tussen een huisjesslak en een naaktslak en hoe een slak aan het huisje komt. Daarnaast leren ze dat een slak een nuttig dier is, maar ook dat een slak soms lastig kan zijn in een tuin.	
Locatie	Op school en in de schoolomgeving	
Periode	Hele jaar	
Duur	In de klas 2 tot 4 uur	
Het lesprogramma	<ul style="list-style-type: none"> • Introductie over de slak d.m.v. een kringgesprek, een boek, de handpopslak, versjes en filmpjes (inleiding). • Inrichten van een echte slakkenbak, buiten samen slakken zoeken. • Klassikale en individuele opdrachten en werkbladen over de slakken (verwerking). 	
Vorbereiding	Voor het kringgesprek is het leuk om al een echte tuinslak mee de klas in te nemen.	
Begeleiding	Je voert dit programma zelfstandig uit in de klas. Tijdens het slakken zoeken heb je mogelijk wel extra begeleiding nodig als je het schoolterrein wilt verlaten.	

Attentie!

Na afloop de materialen graag weer schoon en droog in de kist doen en controleren of de kist compleet is. Aan de binnenkant van het deksel vind je een lijst met de inhoud.

Leerdoelen en lesschema

De Slakkenbak

Slakken zijn dieren die iedereen kent, maar waar weinig mensen veel van weten.

Slakken zijn leuk en bijzonder maar wekken soms afkeer op door hun glibberige lichaam en hun manier van voortbewegen. Slakken vervullen echter een belangrijke rol in de natuur omdat zij bijdragen aan de bladvertering in de herfst. Bovendien vormen zij voedsel voor dieren als lijsters, egels en kikkers.

Slakken lenen zich er goed voor om rustig bekeken te worden en vooral huisjesslakken laten zich gemakkelijk oppakken. De kinderen kunnen hierdoor gemakkelijk zelfstandig waarnemingen doen aan een dier dat in hun eigen leefomgeving voorkomt.

Leerdoelen

De kinderen weten:

- De kinderen weten waar je slakken kan vinden (onder bladeren, in struiken en gras) en dat je slakken vooral kan vinden bij regenachtig weer of 's morgens vroeg, omdat de slakken zich bij droog weer verbergen;
- De kinderen kunnen waarnemingen doen aan slakken; hoe beweegt de slak, hoe eet de slak en waar zit de slak het liefst;
- De kinderen kunnen de lichaamsdelen van de slak ontdekken, benoemen en weten wat de functie is: vier voelhorens (de twee langste met ogen), voet, mond met rasptong, neus, huisje en ademopening;
- De kinderen weten dat de slak zich voortbeweegt met behulp van een slijm laag (slijmspoor);
- De kinderen kunnen de slak (globaal) natekenen en hierbij de lichaamsdelen aangeven;
- De kinderen begrijpen de functie van deze onderdelen door ze te vergelijken met hun eigen lichaam;
- De kinderen weten dat slakken voedsel nodig hebben en welk voedsel slakken lekker vinden;
- De kinderen kunnen vertellen waarom slakken lastig maar ook nuttig kunnen zijn in een (school)tuin;
- De kinderen overwinnen mogelijk hun afkeer van slakken en weten hoe ze een huisjesslak op kunnen pakken.

Kerdoelen

De les sluit aan bij kerndoelen:

- 40 De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.
- 41 De leerlingen leren over de bouw van planten, dieren en mensen en over de vorm en functie van hun onderdelen.

Leerdoelen en lesschema

De Slakkenbak

Lesschema

Lesonderdeel	Inhoud	Materiaal
Introductie	Kringgesprek	Gedichtje/versje, handpop, mogelijkheid om filmpjes te laten zien*. Eventueel een echte slak*.
	Ontdekhoek inrichten	Een rustig plekje in de klas of op de gang.* Materiaal uit de leskist.
	Slakken verzamelen en materiaal verzamelen	Potjes of emmertjes om de slakken in te doen en het materiaal om de bak mee in te richten; zoals aarde, kiezelsteentjes, dorre blaadjes etc.*
	Slakkenbak inrichten	Gebruik het gevonden materiaal om de slakkenbak in te richten. Zorg ook voor eten, zoals appel, wortel, komkommer, gekookte macaroni e.d.*
Kernles	Opdrachten over de slakken groep 3	Activiteiten met foto's en opdrachten voor groep 3 en groep 4: <ul style="list-style-type: none"> • slakkenbak met slakken • schuurpapier, kokers, perspex plaatje • zwart papier* • plantenspuit • eten voor de slakken*
	Opdrachten over de slakken groep 4	
Verwerking	Suggesties voor de leerkracht	Werkbladen 1 t/m 4
	Slakkenspel	
	Klassikale opdrachten met begeleiding van de leerkracht	
Achtergrond-informatie	Huisjesslak en de naaktslak	Docentenhandleiding en boekje 'de Slak'

* Te verzorgen door de leerkracht.

Introductie

De Slakkenbak

Kringgesprek

De leerkracht vertelt dat zij/hij vanmorgen vroeg een diertje heeft gezien met zijn huisje op zijn rug. De meeste kinderen zullen als snel weten waar je het over hebt. Je kunt met enige vragen achterhalen wat zij al weten en vinden van slakken: hoe groot zijn ze, zijn ze allemaal hetzelfde, wie vindt ze eng en waarom, etc.

Het is leuk als je zelf al een slak bij je hebt (in een bakje met wat grond en blaadjes), de kinderen kunnen dan vast even wennen aan het dier. Laat de kinderen zien hoe ze het dier moeten pakken zodat het huisje niet kapot gaat of losgetrokken wordt.

Bij dit kringgesprek kan je ook de handpop van de slak gebruiken. Deze handpopslak kan echt zijn huisje in en spreekt erg tot de verbeelding van de kinderen.

De slak oppakken

Het huisje tussen duim en wijsvinger nemen en voorzichtig trekken....

Langzaam zal de slak de ondergrond loslaten. Indien de slak op een gladde ondergrond zit, zoals een blad, kan hij ook voorzichtig naar de zijkant geschoven worden.

Benadruk dat er niet te hard getrokken mag worden want dan kan het huisje kapot gaan of de slak wordt van het huisje getrokken. De slak gaat dan dood.

Filmpjes

Bekijk de volgende filmpjes op School TV:

- Slakken in de tuin: Sterre en Mees bekijken huisjesslakken
schooltv.nl/video/slakken-in-de-tuin-sterre-en-mees-bekijken-huisjesslakken
- De slak: De slak heeft zijn huis altijd bij zich
schooltv.nl/video/de-slak-de-slak-heeft-zijn-huis-altijd-bij-zich
- Slakkenbak: Hoe maak je een slakkenbak
schooltv.nl/video/slakkenbak-hoe-maak-je-een-slakkenbak

Introductie

De Slakkenbak

Versjes en gedichten

De slijmerige slak

In het dorp slakkenzak
woont een lieve kleine slak
lekker knus en helemaal pluis
heerlijk in zijn slakkenhuis
tot de buurman zei en sprak
waarom maak je zoveel slijm en plak
beste buurman, sprak de slak
ik sjouw mijn huis mee, met gemak
de slijm en plak, dat hele spoor
is nodig voor verplaatsing hoor
dank je slak, nu heb ik begrip
voor die plakkerige strip

Het slakje

Slakje, slakje, lieve slak
Kan je niet wat sneller?
Heb je in je zak
Geen kilometerteller?
Het slakje zegt: ik loop niet vlug
Ik heb genoeg te sjouwen
Ik draag mijn huisje op mijn rug.
Zeg draag jij soms het jouwe?

Twee horentjes

Twee horentjes
Als torentjes
Maar...dreigt er gevaar
Dan zijn die horentjes niet meer daar
... floep...

Slakkenhuis

Brr... wat is het koud en nat.
Slak zoekt een plekje onder het blad.
Dan kruipt hij naar binnen in zijn mooie huis,
Sluit de deur en voelt zich thuis.

Na de winter schijnt de lentezon.
Slak krijgt het warm en denkt: kom,
Ik doe mijn deurtje open.
En kijk, wie komt daar uit gekropen?

Ja je ziet het goed!
Het is kleine slak die open doet.
Dag lieve slak, ben jij daar weer?
't Is voorjaar, dus geen winter meer!

(Marja Roozen, Het vier seizoenenboek)

Twee kleine slakjes

Twee kleine slakjes
hielden van elkaar
ze gingen samen trouwen
toen werden ze een paar
ze hebben snel hun huisjes
op elkaar gezet
nu wonen ze gezellig
samen in een flat

(Marianne Busser & Ron Schröder, Het grote versjesboek, 2006)

Introductie

De Slakkenbak

Ontdekhoek inrichten

Maak een hoek in de klas of op de gang waar 3 tot 6 kinderen rustig kunnen werken. Hier kan je het materiaal uit de leskist voor gebruiken.

In de hoek kunnen de kinderen in groepjes diverse opdrachten en activiteiten uitvoeren. De opdrachten zijn door de kinderen zelfstandig uit te voeren.

Ook kan ieder groepje zelf bedenken wat ze zelf graag over de slakken willen weten, bijvoorbeeld: Hoe komt de slak aan zijn huisje? Hoe zit het huisje vast? Wat zijn dat voor sprietten? Hoe eet een slak? Ze formuleren dan hun eigen opdrachten.

Slakken verzamelen

Na de korte introductie ga je met de kinderen slakken verzamelen.

Je kunt de volgende stappen aanhouden:

1. Laat de kinderen voorspellingen doen: hoe groot is de grootste slak die ze vinden en hoe klein de kleinste? Welke kleur heeft het huisje en welke het lijf? Waar vind je de meeste slakken? Hoe snel kruipt een slak? Noteer de voorspellingen.
2. Inventariseer bij de kinderen waar en wanneer zij slakken gezien hebben. De conclusie is waarschijnlijk dat bij vochtig weer en op en onder bladeren de meeste slakken gezien worden. Kennen de kinderen een plekje dichtbij school waar ze kunnen gaan zoeken?
3. Laat de (lege) slakkenbak zien. Bespreek hoe je er een fijne woonplaats voor slakken van kunt maken? Zaken die erin moeten zijn onder meer: laagje aarde, (oude) bladeren, verse bladeren (liefst van planten en struiken waarop slakken gevonden worden), stukje hout en kiezelstenen.
4. Besteed voldoende aandacht aan hoe de slakken kunnen worden opgepakt. Een slak kan bij het huisje beetgepakt worden waarna het slakje voorzichtig schuivend los wordt getrokken van de ondergrond.
5. 1 of 2 slakken per groepje is voldoende om te voorkomen dat de bak overbevolkt raakt. Ook is het leuk om wat variatie te hebben in grootte.
6. Geef elk groepje een potje of een emmer mee om de slakken in te verzamelen samen met wat grond en blaadjes van de plek waar de slak is gevonden.
7. Rond het zoeken af met het inrichten van de bak. Laat de kinderen vertellen waar ze hun slak gevonden hebben en wat er zo speciaal is aan hun slak.

NB Indien je ervoor kiest om ook naaktslakken te verzamelen, kan je hier het beste een tweede bak voor maken (zie aanwijzingen slakkenbak).

Introductie

De Slakkenbak

Slakkenbak inrichten

Het is leuk om de slakkenbak samen met kinderen in te richten.

In de leskist zit een rechthoekige plastic bak met een deksel met luchtgaatjes.

Leg wat kiezelstenen op de bodem en doe daar wat vochtige, rulle aarde bovenop.

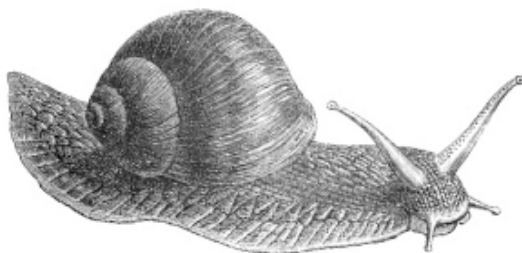
Strooi vervolgens wat dorre bladeren over de aarde en zet er een paar plantjes of een beetje mos in.

Een gebroken stenen bloempotje vinden slakken vaak ook heel fijn maar dat maakt ook dat ze minder goed te zien zijn overdag.

De grond moet een beetje vochtig gehouden worden. Gebruik hiervoor (met mate!) de plantenspuit uit de leskist.

Ongeveer drie keer per week moeten de slakken van vers voedsel worden voorzien. Een blaadje sla, een stukje appel, een stukje rauwe aardappel, een stukje peen of enkele stukjes gekookte macaroni (dat is voor slakken een lekkernij!). Wanneer er nieuw voedsel wordt gegeven moeten de oude voedselresten worden verwijderd.

Het glas van de bak kan je regelmatig schoonmaken met een natte doek.

Kernles

De Slakkenbak

Opdrachten voor groep 3

Opdrachten en activiteiten met foto-uitleg voor (begin) groep 3.

In de leskist bevinden zich acht foto-opdrachtenkaarten. Hang de foto-opdrachtenkaarten op in de ontdekhoek zodat het voor de kinderen, ook al kunnen ze nog niet zo goed lezen, toch duidelijk is wat ze moeten gaan doen.

foto 1: Kijk, een slak!

Deze opdracht nodigt de kinderen uit om eens heel goed naar een slak te kijken.

foto 2: Slaapt de Slak? Spuit wat water.

De kinderen kunnen de slak wakker maken door hem met de plantenspuit wat nat te spuiten. Langzaam zal de slak te voorschijn komen.

foto 3: Pak de slak op. De slak zit op je hand.

De kinderen pakken de slak voorzichtig op en laten hem over de hand of de arm lopen.

foto 4: Hoor je de slak eten?

Een slak die eet maakt een raspand geluid, dat soms goed te horen is!

foto 5: Poept een slak? Wat at de slak?

De kinderen zoeken naar een hoopje slakkenpoep.
Hoe ziet dat eruit en wat at de slak (iets groens, iets bruins of een worteltje?)

foto 6: Wat ziet een slak?

Wanneer de kinderen door de kokers kijken kunnen ze ongeveer zien zoals een slak ziet...

foto 7: Zie je het spoor?

De slak zal een mooi spoor achterlaten op een zwart papier.

foto 8: Tong van een slak.

Een slakentong voelt aan als een schuurblokje. Hoe voelt dat aan?

Kernles

De Slakkenbak

Opdrachten voor groep 4

Activiteiten met opdrachtkaartjes (groep 4 en eind groep 3)

Met de opdrachtkaartjes kunnen de kinderen zelf in groepjes aan de slag in de ontdekhoek.

1. Kijk een tijdje naar mij in de slakkenbak.
Kijk wat ik doe. Kan je dat opschrijven of tekenen?
2. Kijk in de slakkenbak. Waar zie je mij en de andere slakken? Kijk ook onder blaadjes.
Houd ik meer van een lichte of een donkere plek? En zit ik op een droge of een natte plek? Soms zit ik in mijn huisje. Spuit me een beetje nat met de plantenspuit. Wat doe ik als je dat doet?
3. Waar zitten mijn ogen? Waar zit mijn mond? Wat doe ik met mijn sprieten?
Bekijk me met een vergrootglas. Teken mij na, zet een pijltje bij mijn ogen, mijn mond, mijn voelspriet en mijn huisje. Bij mijn huisje heb ik een gaatje in mijn lijf. Door dit gaatje kan ik ademen.
4. Pak me voorzichtig op en zet me op een doorzichtig plaatje. Kijk eens door het plaatje naar mijn onderkant.
Kan je zien hoe ik me beweeg? Met mijn grote voet hou ik me stevig vast. Zie je mijn spoor? Over dat spoor kan ik lekker glijden. Kan je mijn mond zien? Kan je mijn onderkant tekenen?
5. Zet me op een zwart stuk papier. Nu kan je goed mijn spoor zien.
Ga ik steeds rechtdoor? Loop ik snel? Leg eens een stokje voor me neer. Wat doe ik?
6. Kijk eens naar mijn huisje. Welke kleuren zie je? Zie je andere slakken in de bak met dezelfde kleuren?
7. Kijk eens naar mijn huisje. Is het een groot of een klein huisje? Hoeveel rondjes zitten er op het huisje?
Ben ik de grootste slak in de slakkenbak? Weet jij waarom ik een huisje heb?
8. Wat denk je dat ik het lekkerste vind? Ik eet met mijn tong. Mijn tong is heel ruw, net als schuurpapier.
Voel met je vingers aan het schuurpapier. Zo breek ik met mijn tong kleine stukjes af van het blad.
De kleine stukje eet ik op.
9. Mijn ogen staan op steeltjes. Ik kan ze alle kanten op draaien. Als je door de kokers kijkt zie je ongeveer wat ik kan zien. Vooral licht en donker. Onder mijn ogen heb ik voelspriet, zo voel ik of er iets ligt. Een takje of een andere slak. Ik kan er ook mee ruiken. Zo kan ik eten vinden. Raak ze voorzichtig aan. Wat doe ik dan?
10. Pak me op en zet me voorzichtig op je hand. Hoe voelt dat? Ben ik warm of koud?
Blaas eens heel zachtjes tegen me aan. Wat doe ik dan?

Verwerking

De Slakkenbak

Suggesties voor de leerkracht

Werkblad 1: Wie lust mij?

Er zijn een aantal dieren die graag een slakje opeten. Weet jij welke dieren dat zijn? Kleur de dieren van het knipblad en knip ze uit. Leg aan één kant de plaatjes van dieren die mij opeten. Leg aan de andere kant de plaatjes van dieren die mij niet opeten. Kan je ook vertellen waarom je denkt dat deze dieren mij wel of niet eten? Plak de plaatjes op de goede plek.

(Dieren die slakken eten zijn de egel, de lijster, de meeuw, de mol, de merel en de kikker.)

Werkblad 2: Waarom zijn er slakken?

Sommige mensen hebben een hekel aan mij. Weet jij waarom? Ik eet soms mooie bloemen op of ik peuzel van een lekker mals kropje sla in de moestuin. Maar ik lust ook graag rommel zoals rotte afgevalen appeltjes of dode blaadjes. Dan help ik mee om van rommel weer aarde te maken.

Werkblad 3: Slakkendagboek

Vul op het werkblad elke dag in waar de slakken zitten, wat ze hebben gekregen aan voedsel, wat ze hebben opgegeten en wat ze niet lusten, of ze slapen en of ze wakker zijn, enz.

Werkblad 4: Slakken-elfje

Een slakken-elfje is een gedichtje met elf woorden, verdeeld over 5 regels.

De eerste zin heeft één woord. De tweede zin heeft twee woorden, de derde zin heeft drie woorden, de vierde zin heeft vier woorden. De vijfde zin heeft één woord en bevat meestal een samenvatting van het geheel. Het hoeft niet te rijmen.

Bijvoorbeeld: Slak / gaat langzaam / door de bak / naar het stukje appel / lekker.

(Klassikale opdracht)

Verwerking

De Slakkenbak

Slakkenspel

Een leerzaam en leuk spel over slakken dat gespeeld kan worden door kinderen van groep 1 t/m 8. Het kan zowel binnen als buiten. Kinderen van groep 3 en 4 beantwoorden de groene vragen op de opdrachtkaarten. Kinderen die nog niet kunnen lezen kunnen de gele vragen beantwoorden. Tijdens dit spel zijn de kinderen ook met bezig met taal en rekenen.

Klassikale opdrachten met begeleiding van de leerkracht

Taal

1. Bekijk en lees de boeken uit de leskist samen met de kinderen, of laat hen vertellen bij de foto's. Misschien heeft u zelf nog een mooi voorleesverhaal of prentenboek.
 2. Schrijf een gedichtje over slakken, bijvoorbeeld een elfje (1e regel één woord, 2e regel twee woorden, 3e regel drie woorden, 4e regel vier woorden, 5e regel één woord, het hoeft niet te rijmen). Bijvoorbeeld: Slak / gaat langzaam / door de bak / naar het stukje appel / lekker. Dit kan in groepjes, individueel of klassikaal. (Werkblad 4: slakken-elfje)
 3. Zoek samen zoveel mogelijk rijmwoorden op slak.
 4. Schrijfoefening: spiralen tekenen met links en rechts op papier en in de lucht.
 5. Associeer op het woord slak. Waar denken de kinderen aan. Schrijf alles op het bord. Vraag de kinderen welke woorden bij elkaar horen. Laat ze uitleggen waarom ze vinden dat bepaalde woorden bij elkaar horen (bijvoorbeeld omdat ze allemaal met eten te maken hebben). Zet de woorden in groepen bij elkaar. Kunnen de kinderen de woordgroepen nog aanvullen?
 6. Kringgesprek : Laat iedere dag een groepje kinderen dat in de ontdekhoek heeft gewerkt vertellen wat ze ontdekt hebben. Dit stimuleert anderen om ook dingen te ontdekken.
 7. Maak samen een krant waarin slakkenberichten worden verzameld. Hierin kunnen zowel echte waarnemingen beschreven worden als fantasieverhaaltjes, gedichten en tekeningen.
-

Verwerking

De Slakkenbak

Rekenen

1. Bij eenvoudige rekensommen kan je de kinderen laten rekenen met slakken in plaats van mensen of dingen.
2. Voor oudere kinderen kun je beginnen met meten, zoals slakken opmeten, (hoogte, breedte, lengte (de slak is niet steeds even lang!)) of meten van de afstand die een slak aflegt op het zwarte papier. Je kunt dit combineren met schatten: welke slak is groter, klopt dat ook?
3. Staafgrafieken (met blokjes of in het platte vlak): neem een blokje per slak. Hoeveel kleine slakjes zijn er, hoeveel middelgrote, hoeveel grote. Stapel steeds een blokje op. Welke toren is het grootste? Dit is vooral leuk buiten, omdat daar veel kleine slakjes te vinden zijn. De kinderen beseffen hierdoor dat er veel meer kleine slakjes zijn dan grote. Hoe komt dat? Er kan ook een discussie ontstaan over wat klein, middelgroot en groot is.
Andere onderwerpen voor een staafdiagram zijn: welk voedsel eten de slakken, waar zitten de meeste slakken overdag (benoem een aantal plekken en kijk waar de slakken zitten), welke afstand leggen ze af.

Bewegings onderwijs

1. Laat de kinderen 'lopen' als een slak. Kunnen zij ook zo langzaam bewegen? Wie kan het langzaamste zonder stil te staan of om te vallen? De meeste kinderen zullen het leuk vinden om ook te proberen op hun buik te bewegen als een slak, dus zonder handen (denk er wel over na of je wilt dat de kinderen in de gymzaal over de vloer glijden).
2. Kunnen de kinderen zich opkrullen alsof ze in hun huisje kruipen?
3. Verzin gebaren of bewegingen bij de versjes die zijn opgenomen of laat de kinderen zelf iets verzinnen.
4. Teken met krijt een slakkenhuisje (spiraalvorm) op de grond.

Achtergrondinformatie

De Slakkenbak

Er zijn verschillende soorten slakken. Sommige slakken dragen een huisje op hun rug. Die noemen we huisjesslakken. En sommige slakken hebben geen huisje, dat zijn naaktslakken. Verder is er ook nog een onderscheid tussen landslakken en waterslakken.

Huisjesslakken

Huisjesslakken zijn nachtdieren. Overdag verstoppen ze zich meestal op vochtige, donkere en koele plekjes om zich te beschermen tegen de zon en tegen dieren die slakken graag eten. Het huisje beschermt de slak tegen uitdroging. Wanneer het langere tijd erg droog en warm is, of tijdens de winter, sluit de slak zijn huisje af met verhard slijm. Het huisje is gemaakt van een kalkrijke stof. Slakken hebben daarom behoefte aan kalk en op kalkrijke bodems zullen meestal meer huisjesslakken voorkomen dan in zure heide- of veengebieden. In de bodem van Flevoland zitten nog veel schelpen. Dit biedt de huisjesslakken genoeg kalk. In een huidplooi binnenin het huisje, de mantel, zitten klieren die kalk afscheiden en daarmee het huisje doen groeien.

Een huisjesslakje kruipt al met huisje uit zijn ei; het huisje groeit met de slak mee. Een slak kan zijn huisje niet uit. Ieder slakkenhuis heeft een aantal windingen die om een as heen draaien. Als je een leeg slakkenhuisje doorsnijdt, is de as te zien, die bestaat uit de binnenwanden van de windingen. De opening van die holle buis aan de onderkant van het slakkenhuisje heet de navel.

Om vooruit te kunnen komen maakt de slak een slijmspoor. De slak beweegt zich voort op zijn voet. Aan de voorkant van de voet, vlakbij de mond van de slak, zit een klier, waarmee de slak slijm kan maken. Zonder dat slijm beginnen slakken niets. Het beschermt ze tegen uitdrogen en verwondingen door harde of scherpe voorwerpen (een slak kan zonder problemen over een scheermesje kruipen!). Over het slijm glijden de slakken voort, terwijl de spieren in de voet het werk doen. Achteruit kruipen is onmogelijk voor een slak, omdat hij dan niet over een slijmspoor glijdt.

Op de kop heeft een slak vier sprieten of horentjes. In de lange sprieten op de kop zitten de ogen van de slak. De oogjes zijn de kleine zwarte vlekjes helemaal bovenaan. Met deze ogen kan de slak alleen maar licht en donker en wat vage vormen zien. Met de korte sprieten kan de slak voelen en ruiken. De sprieten worden helemaal teruggetrokken als de slak zich niet veilig voelt.

Onder de rand van het huisje zit rechtsboven een klein gaatje. Dat is de ademopening. De maag, het hart, de longen en de geslachtsorganen zitten in de ingewandszak binnen in het huisje.

Elke slak is mannelijk en vrouwelijk tegelijk. Dat wil zeggen dat een slak zowel eicellen als zaadcellen produceert. De slak wordt daarom tweeslachtig (hermafrodiet) genoemd. Toch heeft een slak een partner nodig, alleen kan de slak niet voor nakomelingen zorgen. De paring vindt plaats op warme, vochtige zomernachten na een kort baltsgedrag. De partners bevruchten elkaar en leggen vervolgens na een week of twee allebei eieren. Dat zijn meestal zo'n 40 tot 60 ronde, witte balletjes. De eitjes worden in een kuiltje van een paar centimeter diep in

Achtergrondinformatie

De Slakkenbak

de losse aarde gelegd. De eitjes worden weer met aarde bedekt en na een week of vier komt er uit elk eitje een piepklein slakje met een heel dun doorschijnend huisje. De jonge slakjes blijven een paar weken in het kuiltje. Eerst voeden ze zich met de lege eierschalen en daarna met aarde. Na drie weken verlaten de slakjes het kuiltje om ander voedsel te gaan zoeken. Bij soorten met grote huisjes kan het twee of soms wel drie jaar duren voordat de slakken geslachtsrijp zijn. Sommige soorten worden wel tien jaar oud.

Welke huisjesslak is dat?

In Nederland komen bijna honderd soorten huisjesslakken voor. De bekendste zijn de segrijnslak en de tuin- of heesterslak.

- De **segrijnslak** heeft een geelbruin huisje met vijf windingen. Het huisje is een beetje gespikkeld en heeft meestal enkele donkere spiraalbanden. Het huisje is maximaal 4 cm breed en 3 ½ cm hoog. Een witte omgeslagen lip rond de mondopening. In Frankrijk en België is deze slak op markten te koop voor de consumptie.
- De **heesterslak** is wat kleiner dan de segrijnslak. Het huisje is glanzend en een beetje afgeplat. De kleur verschilt nogal maar is meestal geel. Vaak heeft deze slak een aantal (maximaal vijf) donkere banden over het huisje lopen. De onderlinge afstand tussen deze banden en de breedte van de banden verschilt sterk. Er zijn ook heesterslakken met een rozig of lichtbruin huisje zonder banden. Wijde mondrand en sterk omgeslagen witte lip. Deze slak komt algemeen voor, meestal in struiken, liefst waar ook brandnetels en distels groeien. Het huisje is maximaal 2,5 cm breed en 2 ½ cm hoog.
- De **tuinslak** heeft een bolvormig huisje van 1 ½ tot 2 ½ cm breed. Er is veel variatie in kleur en tekening. De slakken zijn herkenbaar aan de donkere mondrand van het huisje. De kleur van het huisje is van geel naar zalmrood, met meestal enkele bruine of zwarte banden.
- De grootste huisjesslak is de **wijngaardslak**. Deze slak draagt een huisje van wel vijf cm breed en 5 cm hoog. In Flevoland vind je deze slak niet. Het is de enige beschermde slakkensoort van Nederland. In Frankrijk eten de mensen deze slak graag op.
- De **knoflookglansslak** is een kleiner slakje met een slank, wielvormig huisje. Het huisje is tot een halve cm breed en 6 mm hoog en het is glanzend, doorzichtig en bruin-groen van kleur. Het lijfje is donker. Deze slak leeft op oevers, muren, struiken en in het bos. Wanneer je hem aanraakt, ruikt hij naar knoflook.
- De **gladde agaatslak** is een slakje met een glanzend huisje tot 6 mm lang en met een doorsnede van 3 mm. Het is een kegelvormig, een beetje doorzichtig huisje met een vrij stompe punt. De kleur is varieert van licht tot donkerbruin. Het slakje kan op sommige vochtige plaatsen massaal aanwezig zijn.
- Het **barnsteenslakje** is, zoals verwacht, barnsteengeel of groenachtig geel. Het huisje is spits met een tere glasachtige wand. Deze slak leeft vooral op oeverplanten of tussen vochtig gras. Het huisje is tot 22 mm hoog.

Achtergrondinformatie

De Slakkenbak

Naaktslakken

In Nederland komen ongeveer twintig soorten naaktslakken voor. De grootste is de Zwarte Naaktslak. Omdat naaktslakken nu eenmaal geen huisje hebben is het gevaar voor uitdroging groot. De naaktslak beschermt zich tegen uitdroging met behulp van de kleverige slijmlaag, die het gehele lichaam bedekt.

Dit slijm werkt als een smeermiddel, waardoor ze over de scherpste oppervlakken kunnen kruipen. Overal waar de slak gaat, laat hij een zilverig spoor van gedroogd slijm achter. Vogels krijgen nauwelijks grip op de naaktslak door de taaie slijmlaag.

De meeste naaktslakken eten levende en rottende plantendelen, soms vermengd met resten van dode insecten of ander rottend gedierte. Zaaigoed en zacht fruit, zoals aardbeien, hebben hun voorkeur.

Naaktslakken zijn, net als de huisjesslakken, tweeslachtig. Het paringsritueel is bijzonder. Het paar klimt in een boom of struik en laat zich aan een draad van taaie slijm naar beneden zakken, terwijl de slakken elkaar omstrengelen. De paring vindt al hangende plaats. Na enkele uren vallen de slakken op de grond of ze eten de draad, waaraan ze hangen, terwijl ze eraan omhoog klimmen, weer op. Beide slakken leggen daarna eieren in een trosje in een holletje in de grond.

Welke naaktslak is dat?

- De **Bruine wegslak** kan wel 6 cm lang worden. Deze slak is grijs maar heeft geel-oranje slijm op zijn rug, zodat hij bruin lijkt. Hij is herkenbaar aan de banden op het bleke schild. Deze slak eet het liefst rottende bladeren en ander plantendelen en komt voor in bossen, weiden en tuinen.
- De **Zwarte naaktslak** (ook wel grote wegslak genoemd) is groot. Hij kan wel 20 cm lang worden. Van deze naaktslak bestaan zwarte, bruine, steenrode, oranje en grijze vormen. Jonge dieren hebben op beide zijden een donkere band. Op zijn rug heeft hij een soort van 'zadel' met een opening aan de zijkant. Hiermee kan hij ademen. De voetzoom is vaak roder dan de rest van het lijf. Als hij geplaagd wordt trekt hij zich samen tot een halfronde bult met een taaie buitenlaag. Deze slak is in bossen, tuinen en parken te vinden. Hij eet bijna alles en kan flinke schade geven aan gewassen. Het slijm van deze slak is heel taaie en sterk en zorgt ervoor dat je deze slak moeilijk van de grond los kunt trekken.
- De **Grote aardslak** (ook wel Grote naaktslak genoemd) is 10 tot 20 cm lang en bruin tot grijs van kleur. Aan weerskanten heeft hij strepen en vlekken. Ook het rugschild is gevlekt. Deze slak eet voornamelijk schimmels. Hij komt voor in bossen, struiken, tuinen en in vochtige kelders.
- De **Grauwe aardslak** (ook wel Rastermelkslak genoemd) is een kleine, lichtbruin met witte naaktslak. Hij wordt niet groter dan 5 cm. De rand van de ademopening is iets lichter dan de rest van zijn lijf. Het is een algemene naaktslak die een plaag kan zijn voor kool, sla en andere landbouwgewassen.
- De **Tuinnaaktslak** is een algemene soort van akkers en tuinen. De kleur van zijn lichaam is grijs tot blauwzwart met een donkere band over de beide kanten. De voetzoom is oranje van kleur, de voelsprietten zijn blauwachtig. Soms is de staartpunt oranje. Deze slak wordt tot 3 cm lang.

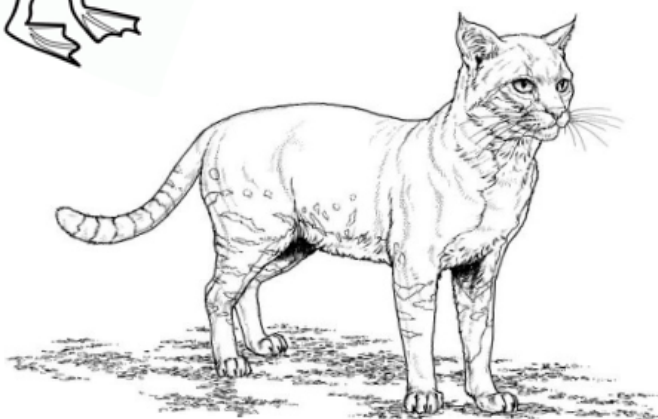
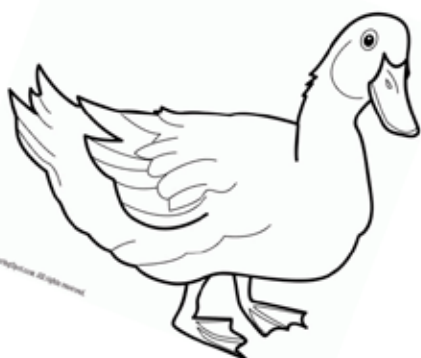

Werkblad 1

Wie lust mij?

Opdracht 1

Er zijn een aantal dieren die graag een slakje opeten. Weet jij welke dieren dat zijn?
 Kleur de dieren van dit knipblad. Knip de dieren uit.

Werkblad 1 - vervolg

Wie lust mij?

Opdracht 2

Plak de uitgeknipte plaatjes op de goede plek.

Ik vind slakken lekker

Ik eet geen slakken

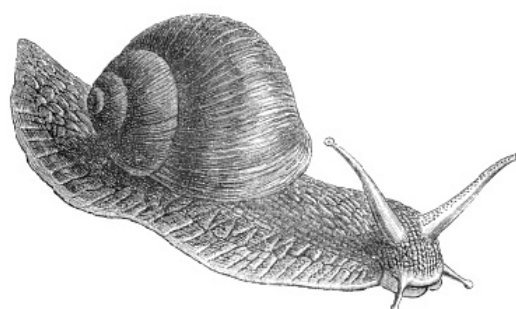
Werkblad 2

Waarom zijn er slakken?

Sommige mensen hebben een hekel aan mij.
Kan je vertellen waarom?

Maar ik ben best wel nuttig.
Kan je vertellen waarom?

Werkblad 3

Slakkendagboek

Vul op het werkblad elke dag in waar de slakken zitten, wat ze hebben gekregen aan voedsel, wat ze hebben opgegeten en wat ze niet lusten, of ze slapen en of ze wakker zijn, enz.

	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
Waar zitten de slakjes?					
Heb je de slakjes eten gegeven?					
Welk eten heb je aan de slakjes gegeven?					
Van welk eten hebben de slakjes vandaag gegeten?					
Zijn er slakjes wakker?					
Slapen er slakjes?					
Bijzonderheden					

Werkblad 4

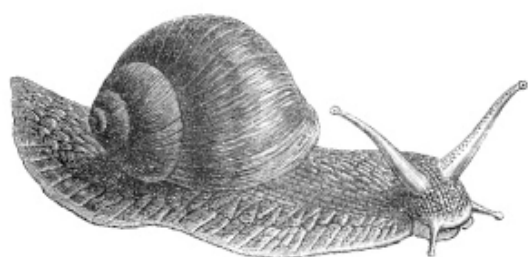
Slakken-elfje

Een slakken-elfje is een gedichtje met elf woorden, verdeeld over 5 regels.
 De eerste zin heeft één woord, de tweede zin heeft twee woorden, de derde zin heeft drie woorden, de vierde zin heeft vier woorden en de vijfde zin heeft één woord. Het hoeft niet te rijmen.

Vul hieronder woorden in die je doen denken aan een slak.

A grid of dotted-line boxes for writing words, arranged in five rows to match the syllable structure of an eleven-word poem:

- Row 1: 1 box
- Row 2: 2 boxes
- Row 3: 3 boxes
- Row 4: 4 boxes
- Row 5: 1 box

De Slakkenbak

Docentenhandleiding

Het lesmateriaal is eigendom van NME Amstelland-Meerlanden en mag vrij gekopieerd worden voor gebruik op school.

Vermenigvuldiging voor overige doeleinden is uitsluitend toegestaan na toestemming. Bij interesse in overname van het lesmateriaal kunt u contact opnemen met NME Amstelland-Meerlanden.

© Uitgave: NME Amstelland-Meerlanden
Januari 2020